

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік: зі щоденною
вистилкою 7 доларів, або 12
рублів; з вистилкою двічі
в тиждень 5½ долара, або 10
рублів; з вистилкою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484 — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш.
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділь руских свят
о 5½ год. по полудні.
Редакція, адміністрація
експедиція «Руслана» при
ул. Осоліньских ч. 11. партер
(Фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовского в насажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
напередне застереження.—
Реклямації неопечатані в
вільні від порта. — Оголо-
шення звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесення по 30 сот.
від стрічки.

Знаменна мова в палаті вельмож.

(+) З того часу, як посольська палата державної ради, вибрана на основі загального, рівного голосовання, часто для тримання широких верств суспільности руководить ся високопарними окликами і в посуєних нераз до крайности розмахах має на думці лише свою популярність без огляду на спроможну населення і держави (досить вказати на домагане будови водних каналів), стала палата вельмож тим рівноважником, котрий має задачу удержати певну рівновагу між домаганнями послів а спроможністю населення і держави. Тимто в нинішніх обставинах голос палати вельмож, голос поодиноких її членів має без міри більшу вагу і ціну, як давнійше за куріяльної системи. А голос палати вельмож ще й тим набирає більшої поваги і значіння, бо в ній справді зібрали ся переважно найдобріші умові, політичні, парламентарні і наукові сили.

Представництво руского народу в палаті вельмож було обмежене ще до недавна лише на особу львівського митрополита, і аж в останних роках покликано там єпископа перемиского С. Е. Чеховича, власника дїбр Володислава Федоровича і радника Двора проф. Горбачевского з Праги. Якнебудь і се число руских членів палати вельмож не відповідає числу руского населення в Австрії і його культурному розвитку і поступови, всеж давало оно спроможу, щоби в палаті вельмож відозвав ся деколи голос руского члена про домаганя і потреби руского народу. А за останних три роки було доволі нагоди забрати слово в розправах

вельми важних, які в палаті вельмож вели ся над бюджетом про національно-політичні відносини в Чехах і взагалі про національне питане в Австрії а також про народогосподарські справи. Однак доси не чуто було голосу руских членів палати вельмож ані в повній палаті, ані в комісіях. Ще в 1874. р. промовляв, о скільки сягає історична пам'ять, пок. митрополит Йосиф Сембратович проти т. зв. маввих законів і зустрінувся тоді з їдкою відповідю гр. Антона Аверсперга (Anastasius Grün). Там значив бесідник лише своє церковне становище проти правительственных предлог, однак про народні потреби Русинів доси в палаті вельмож не забрав слово ані один руский член, хоч до того було доволі нагоди, хоч сего вимагали пекучі потреби, хоч така промова могла би вельми завважити на рішення не одної для руского народа досяглої справи.

Першою промовою про народні домаганя Русинів в палаті вельмож була річ С. Е. митрополита гр. А. Шептицького, котру ми вчора подали в головній основі після телефонемату. Промова напівот князя Церкви була виголошена із становища народного, суспільного і церковного націоналізму, розумінням справи, закровна з широкого політичного овиду, і тимто она вельми знаменна і має велику вагу і ціну, має велике історично-політичне значіння.

Високодостойний речник руского народа рішучо, але в зрівноважених зворотах вказав на занедбане культурних і народних потреб і домагань в державнім бюджеті і звернувся до головного питання, яке порушить усю укр. руску суспільність, до питання про засновини самостійного укр. ру-

ского університету у Львові. Вказавши на значіння університетів яко чинника сили в історичнім і культурнім житю народів, висловив домагане, щоби довголітні безуспішні переговори в сій справі довели до діла, до утвореня сего найвисшого заборолу народного і культурного житя. А право австрійських Русинів до окремого і самостійного університету у Львові вказав не лише чисельністю руского населення, але й історичними несхитними даними, котрі засвідчають, що Русини вже від XVII. ст. мали свої власні школи і академії, отже в старім культурнім народом, як висловив ся в 1887. р. архієпископ Рудольф. Університет є передовсім потребою культури і науки, якої руский нарід так горячо бажає і потребує, говорив С. Е. Митрополит, а культура є рускому народови так потрібна і необхідна, як сонце і здоровий воздух, як насущний хліб. А коли й руский нарід дає державі податок в грошах і в житю своїх синів, тож має право домагатися, щоби держава пособила Русинам до засновин сего культурного, народного і наукового огнища.

Нехтоване і відказуване найконечніших потреб і оправданих домагань рускому народови доводить до заворужень і спричиняє неправильні і неприродні відносини. Тут високодостойний бесідник доторкнувся тих болючих суспільних і політичних ран, які витворили ся останними десятиліттями на рускім народнім організмі. Іменно вказав високодостойний речник на се, на що ми че один раз уже вказували в нашім дневнику, що сприяване свободного, самостійного розвитку і поступу руского народу, незаспокоюване його житєвих потреб і домагань передовсім на народнім, культурнім і просвітнім полі, викликає в рускій су-

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудник.

Оповідане із записок ірландського пароза.

Переклав Володимир Держирука.

(Дальше).

— Ні, я не вийду, мущу вперед зробити се, по що суди я прийшов.

Сказав се і прибрав поставу повну такої рішучости, неначе раз на завсїгди закладав штаби залізні і замки на своє спражене горло. Він зложив торжественний обіт, що більше не буде пити а коли скінчив, прошепотів він до мене:

— Скажіть мені, отче добродію, чи сей кравцюга, що приходив сюди зі скаргою на отця сотрудника, не зневажив вас часом?

— Ні! закликав я, боячи ся, щоби кравець не дістав від Джіма по хребті.

— Бо я маю на него від давна око і туман я вісімнадцятий, як не дістане він від мене по лиці.

— Прошу вас, Джім, тільки без насильств! Чоловік сей вже жалує за свої гріхи.

— Нехай буде й так, отче добродію. Не буду тратити сил на таке сотворінє. Та..

Тут задумав ся глибоко а по хвили закликав:

— Бігме, знаменито отче добродію залагодили мою справу; бо язик моєї старої прямо прибав мене. Нехай Всевишний благословить вас і пішле вам многая літа!

Зловив мою руку і цілював так горячо, що аж подравав шкіру неголеною бородою.

Бідні люди! Як вони до нас привязані, як мимо своїх похибок почувають, що окружаємо їх любовію більшою від материнської.

Розділ XVIII.

Збори.

Нема хіба закону природного, або надприродного, що забороняли би нам зібратися від часу до часу й виконувати приписи св. Павла про гостинність. Здасть ся мері вправді, що слова сего мудрого святого відносять ся головню до єпископів; чому однак не маємо йти слїдами вашого начальства і не практикувати так милої чесноти? Се є дуже добра річ, збирати ся часом для виміни гадок. Се вменшає труднощів щоденного житя, учить молодїж шанувати старших, учить старих вибачливости для молодих. Така принайменше є моя думка і тому мої двері все отворені для кожного із моїх товаришів звая; а кілька разів до року стараю ся зібратися докола себе старших товаришів, щоби скріплити сю приязнь, що украшує житє й удержує свїжість пам'яті.

Часом, що правда, старі мої друзі не можуть наражати ся на десять-милеву дорогу в

студені зимові ночі, а молоді приїжджають все. Надзвичайний тільки случай здержує їх від приїзду до діда Дана. А однак не роблю жадних комедій. Ані жадних зуп, ні перекусок — як се люблять деякі сьвященники, що слїдкують за модою — нема у мене. Звичайно індик, шинка або бараняча печеня а до того трохи яких додатків, щоби заповнити порожнє місце на столі. Після старої ірландської традиції, не спрощую більше гостей від числа муз, а не менше, як було грацій; тим разом однак — а було се в тиждень по Трох Сьвятых — відступив я від сего звичаю і завдяки тому, що кількох запрошених не приїхало, сіло нас тринайцять до стола. Тринайцятка якось не зробила на мій апетит відемного впливу, тай ніхто з гостей не вставав від стола. Стартували з безконечно довгого житя декотрих парохів а сотрудник мій, що сидів біля мене, сказав до мене з цілою повагою, що пересудови о тринайцятці завдячує свій початок славний образ Леонарда да Вінчі, що представляє Послїдню Вечеру; в самій однак річі нема цілком жадного змислу в тім пересуді. Ся заява розвселвила кількох, що сумнівали ся, тай подвоїла їх апетит.

(Дальше буде).

спільності розятренє і розпуку, а як голод є лихим дорадником, так і розятренє і розпука викликана політичними і суспільними обставинами доводить до велими шкідливих наслідків і зроджує велими грікі овочі. Там способом витворюють ся з одного боку крайні струї і змаганя, котрі намагають ся підорвати суспільний лад, з другого боку викликають відсередні змаганя, пособляють заграничним висланникам вихисновувати зневіру у власні сили, зневіру у самостійний, культурний і народний розвиток, щоби руский нарід утопити в московскім морі. Політично-національне розятренє викликає в рускім народі, ще політично слабо розвигтєм, безнадійність, зневіру, розпуку, а все то доводить одних до крайного радикалізму, других до москвофільства, а одно і друге виходить і на шкоду Русинам і на шкоду Австрійській державі. Лише заспоковє народо-господарских і народних та культурних потреб, лише пособлюванє самотійному, культурному і народному розвитку Русинів може вилічити руску суспільність з тих двох крайностей, котрі мають одну і ту саму психічну підвалину, на котру вказав Є. Е. Митрополит.

На ті обставини вказували ми нераз в нашім дневнику, покликуючи ся на знаменитого знавця політичних і національних відносин в Австрії д-ра Адольфа Фішгофа, а на сї відносини звернув тепер бачність палати вельмож і міродатних чинників мона хії наш Високопреосв. Митрополит гр. Шептицький.

Як перед сорок роками др. Адольф Фішгоф виказав в основно обробленій розвідці *Bürgschaften des Bestandes Oesterreichs*, що право і справедливість є найпевнішими підвалинами єствования Австрії, що тільки вдоволенє народним і культурним домаганям і потребам населєня монархії може забезпечити єї єствованє, так Є. Е. Митрополит в своїй знаменній промові вказав на будучину Австрії і єї народів і зазначив, що та монументальна будівля може і повинна основувати ся на рівновазі інтересів усіх народів монархії. Високодостойний речник вказав також на далекосягле політичне і народне значєнє укр.-руского універс. у Львові, бо єго єствованє може стати тою точкою тяжєсти для укр.-руского народу, а з другого боку забезпечити нашу монархію проти того могутного державного організму в східній Європі, котрий опирає своє єствованє на одностороннім і несправедливім націоналізмі. Заспоковє оправданих національних і культурних потреб і домагань Русинів, між иншими основанє укр.-руск. університету у Львові, буде тою твердиною науковою, але й народно-політичною проти всяких змагань до змосковщєня Русинів, до обєднинєня їх з російским царством. Тимто нинішні крайно радикальні, а з другого боку москвофільські струї посеред руского народу в Австрії повинно правительство мати на тямці і викорінити їх вдоволенєм культурним, національним і народо-господарским потребам Русинів.

На останку знаменної промови вказав Є. Е. Митрополит ще на одну сторону сєї справи, а іменно на релігійну. Русини мають велике і важне посланництво на близкім Сході Європи, мають після пророкого вислову одного з найзнаменитших верховників католицкої Церкви стати посередниками в привєрненю Сходу до соборної Апостольської Церкви, а культурний і релігійний розвиток і поступ сєго руского народу може лише пособляти здійсненю сєї високої і далекаяглої ідеї під Габсбургским скиптром. І з огляду на сє велике питанє, котре для Австро-угорської монархії має також незвичайне значєнє політичне, має велику вагу і тому то Є. Е. Митрополит з цілим притиском звернув ся до правительства, щоби пильну бачність присвятило сій справі, щоби з прихильністю і діяльною помочию поспішило рускому народови.

Знаменна річ Є. Е. Митрополита гр. Шептицького викликала велике вражєнє в палаті вельмож неперечно також і в найвисших міродатних кругах зверне бачність на оправдані потреби і домаганя Русинів. Однак голос сєй не повинен остати одиноким і відокремлєним, бо лише тоді він матимє дальший вплив і добрий вислїд, коли і в найблизшій будучині инші підуть за ним а сє стане нехитним доказом, що сє є *vox populi!*

Промова посла Єротея Пігуляка

підчас генеральної дебати палати послів над бюджетом на 54. зїзданю XX. сєсії дня 13-го червця 1910.

Висока палато! Від часу заведеня конституції в Австрії виголошено в отсїй палаті цілий ряд високопарних політичних промов про судьбу замешкалив в державі народів; однак через сє не поправили ся їх взаїмні відносини до себе анї крихітки. Вложено на сє великий вклад духової роботи і енергії, аби з одної сторони представити ясно і виразно, як виглядає питомий австрійській державі внутрішній устрій сєбто гнобленє і використуванє сильнішими народами слабших, а з другої сторони, той спосіб політичного правлїня всякими штучками, гарними фразами, заслонити і таким робом єго утримати при житю. Постановленє внесли і подивляючі державні закони, але хибя не те тільки, аби їх подивляти і ними тішити ся а нї, щоби ними в житю покористовували ся. Кілько разів покликували ся люди хочби на звїсний § 19. основних державних законів. Скільки тут потрачено духової енергії. Скільки то добра можна було зробити тою енергією для народів і для цілої держави!

Але в політичній житю введено негативний спосіб праці! І завдяки сєму способови, ми стоїмо сєгодня над берегом упадку державного життя. Ми не можемо жити, анї умерати як слїд. Ми стали цяцькою своїх сусїдів. А сє все лишєнє на то, аби дати можливість трем всевладним народам в державі панувати над другими народами. Як низко ми упали в очах наших сусїдів, можна пізнати з того, що добрий сусїд на сході цілком поважно забирає ся до загарбаня східних провінцій держави.

Цїла громада російских шпїонів в Галичині і на Буковині, перенесєнє точки тяжєсти своєї армії на західні частини російської держави, вказує цілком ясно на заціпну зглядом нашої держави борбу російского молоха. (Оклик. — Віцепрезидент Пернерсторфер: Прошу о спокій!) Росія ніколи не тратила апетиту на наші коронні краї Галичину і Буковину. На якийсь час відвернула ся була Росія від нашої держави, а звернула свій зір на далекий схід; колиж дістала доброго прочухана над берегом Жовтого моря, звернула ся знов отся „наймирніша в свїті держава“ як каже др. Крамарж, в сторону нашої держави. Що Росія уважає вже за крайній час тепер зачинати знов діло, можна пізнати з того, як російські ваймити і шпїони цілком без жєнованя і отверто розлаштовують свої гнізда в Галичині і на Буковині. Розпізнавши дійсний стан справи, що компетентні фактори австрійської держави віддали український народ, як свого пасєрба на поталу, непростєна мачоха заопікувала ся занєдбаним пасєрбом; цілком природно, що она зробила сє лишєнє з почутя обовязку, з безінтересовности і бажаня сусїдского мира. „Спокусительница“ підходила довгий час ріжними дорогами і переконала ся, що найсильнішим звєном, яке лучить сєрце таких людей, як она, сє звїнка монєта. І дійсно вдало ся її купити кількох редакторів часописий і голов товариств на своїх ваймитів.

Сєй период підпольної роботи російского молоха можна назвати коротко: єрою Купчанка на Буковині, а в Галичині: єрою Наумовича.

Цїлю роботи в сїм периоді було змаганє розбудити симпатію і любов австрійских Українців до Росії. В тій цілі йшли щєдрі посилки рублів на приступні російским агентам україн-

ські товариства, а молодь університетску зєрбовано цілими громадами до Росії. (Пос. Марков: В р. 1895 ви також брали рублі!)

Пос. Пігуляк: Ви ваймит Росії! (Пос. Марков: В р. 1895 ви брали рублі. — Неспокій. — Віцепрезид. Пернерсторфер: Панє посол Марков, прошу о спокій!).

Пос. Пігуляк (дальше): Вивандруюча молодь мала велике завданє, зробити безпосередний контракт австрійских Українців з російскою державою через родинні зносини і приятельські дружби, а через сє улєкшити роботу російским агентам. З маленької лишєнє Буковини вивандрувало тоді около 20 університетских студентів і тим самим зробили 20 експозитур російских. Тепер проклямовано єдність і спільність українского і руского народа гаслом: „Адін народ“. На сю тему чимало людей писало одні — за, а другі проти. Отсє панросійську пропаганду веде ся від 50-их років мунулого столїтя аж до сєгодняшної днини. Я можу вам подрібно розказати про теоретичну, або академічну єру панросійської пропаганди.

Національний розвій українского народу в Австрії розпочав ся цілком на добре в р. 1848. Сєгодня сєй розвиток національної свідомости в австрійских Українців був би цілком инакше представляв ся, як би не дві обставини, які не знищили вправді сєго розвитку, однак стали значною колодою в поступі. Одна причина, сє що йно згадана панросійська пропаганда, а друга, сє паралєльна з тамтою, вшепольська пропаганда. (Притакуваня). З того боку лунав клич: „Адін народ!“ а вслїд за ним котив ся всемогучий рубель поза границю до Галичини і на Буковину, а з сєго боку лунав в одвіт клич: „Niema Rusi!“ Російські наймити голосили, що українська мова, сє лишєнє нарїчє російської мови, а Поляки шарили між людом байку, що український народ, сє одна лишєнє віть великого польского пня. Росія зєднувала собі приклонників звїнкою монєтою, а Поляки дістали о много сильніший чинник до розповсюдженя своєї пропаганди — австрійське правительство, яке віддало галицких Українців польській адміністрації на ласку і не ласку.

В Росії, де національну свідомість серед українского народу сильно розбудила поява великого поєта і мучєника за свободу — Тараса Шевченка, завмирає помалу всяка національна робота через царский указ з 1876 р., силою якого замкнено уста цілому українскому народови в слові і письмі, а в австрійській державі сєй розвій національної свідомости поступає дуже малим кроком наперед завдяки польській олігархії і завзятій борбі українского народу з тою олігархією на житє і смерть. І тут як раз лежить велика небезпєка панросійської пропаганди так для межуючого з російскою державою українского народу, як і для цілої держави. Тому, що український народ в Австрії є немічний, розпізнавши ся російська гнїль в Австрії. (Так воно дійсно є!).

Житєву енергію українского народа знищив клич польских катів: „Niema Rusi!“ Вічно повтєряюча ся борба національна в Галичині між Поляками і Українцям, голодівка університетської молодїжи української у вязниці у Львові і вкінци убийство галицкого намєсника знищили і розвіяли перед очима Європи пущєну Поляками байку про єдність українского народу з польским; однак гнобленє і поневоленє українского народу польскою адміністрацією остало й на далі таким, як було: сильним і безоглядним. Бо гляньте: Около 3 мільони Поляків в Галичині (не вчисляючи жидів) має 58 гімназий, 2 університети, один сойм краввий, всі державні і автономні власти, підчас коли стількиж самє Українців в Галичині має завдяки прихильному становискови ц. к. австрійского правительства зглядом них, цілих 5 українских гімназий — не мають жадного університету і не мають ні найменшого впливу на керму краєм на своїй рідній землі.

Чиж не дивниця, що московскому молохови прийшло ся тепер дуже легко розповсюжувати свою ідею, нову віру серед пригнетєних Українців про „Адін народ!“ Чиж так трудно можна було найти єму своїх прозелїтів? Таким робом заснувала ся в Галичині партія політична т. зв. старорусинів. Серед сих проповідували платні московські агенти любов до російської держави і

білого царя, як до грядучого освободителя українського народу згід австрійсько-польської кормиги.

Аби не ставати великою колодою відразу австрійським інтересам, поручено тим старорутенам не уживати офіційної літературної мови російської, але укутої своєї чудернацької мови, штучної мішанини в української, російської і старославянської мови, чудо, якому пари на цілій земній кулі не знайти. Старорусини говорили і говорять ще й тепер, з виїмком наймолодшої фракції, по українськи, але писали й пишуть ще й тепер штучною, кованою мовою, якою ні один народ на цілій землі не говорить, виїмаючи з поміж них внов наймолодшу генерацію, згід проводу Дудикевича і Багатірца, яка цілком отверто послуговує ся російською літературною мовою.

Таким робом витворили ся серед Українців два табори: один, що стоїть на національно-демократичнім становищі і називає себе Українцями, а другий, що стоїть на становищі всеросійським і уважає себе за віть російського пня.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Заграниця.

Амбасадори опікунчих держав вручили 26 с. м. Порті ноту, яко відповідь на турецьку ноту з 13. мая. В ній подано до відома звісний крок консулів у кретійського виконного комітету і постанову держав, збільшити число стаційних кораблів на Креті. Тим обявили держави ще раз свій замір, берегти суверенні права султана. Дятого звивають держави турецьке правительство, щоби поробило рішучі зарядження в справі втихомирення розбурханих умів в краю, до чого заховане Греції не дало ніякого поводу, а що може викликати сумні події. Коли турецьке правительство думає, що надійшов час для остаточного рішення справи правління на Креті, то супроти сего заявляють опікунчі держави, що рішення сю справу можуть лише всі держави, підписані на Берлінським договорі (отже й Австро-Угорщина та Німеччина).

Турецька печать вважає сю ноту великим успіхом кабінету Гаккі-баші, позаяк держави у перве ужиди вислову „суверенні права“ і вважають не безвиглядним остаточне розв'язане кретійського питання в порозуміню з Австро-Угорщиною і Німеччиною.

Підчас коли опікунчі держави вимінюють з Портою ноти, протигрецький бойкот в Туреччині прибирає щораз острійші форми. Бойкотний комітет займає ся в дальнім тягу проскрипцією грецьких скленів, а в мошеях в Царгороді голосять проповіді за бойкотом. В мувулманських дільницях розліплюють відозви до населення, щоби зірвати всякі зносини з Греками. Зі згляду на пристрасні статі в кретійській справі, звернені проти Порти, зборонено доступ до Туреччини грецьким дневникам Patris, Empros і Romios, а застановлено в Царгороді видаване дневників Politiki і Epitheorisis. З Царгорода звивають, що Порта призначила на воєнний фонд в разі війни з Грецією 4½ мил. фунтів з грошей, забраних екссултанови Абдуль-Гамідови.

Іспанський президент міністрів Каналехас заявив в своїй відповіді на останній протест єпископату, що правительство підійняло ся діла толеранції і мира. Декрет, інтерпретуючий 11. артикул, не нарушує в нічим конкордату, лише звертає Іспанію на дорогу свободи сумління. Представникам печати заявив президент міністрів: „Я маю як передтим, так і тепер довіре у Корони і не зложу мого уряду з огляду на релігійне непорозумінє доти, доки мене попирає парламентарна більшість. Я не дам Римови ніякого поводу до зрвання зносин з Іспанією, але рішучо буду дбав про те, щоби державна власть не була в нічим нарушена.

В італійським парламенті ведуть північно-італійські послы з полуднево-італійськими послами завзяту боротьбу в справі шкільного питання. Розходить ся іменно о удержавненє народних шкіл, про що не хотять чути північно-італійські послы, бо тамошні громади дбають знаменито о народ-

ну освіту. Зате полудневі Італійці годять ся на новий начерк закона, бо є се одинокий середник, яким можна би дещо дивинути з занепаду тамошну народну освіту.

До розправи над шкільним питанням прийде ще перед феріями. Президент міністрів Люцатті настає на се, щоби наради над шкільним законом розпочали ся в найближших днях. Здаєть ся, що до сего принаглюваня намовили єго власні радикальні міністеріяльні товариші. Католицькі послы не мають нічого проти сего. Доси зголосило ся вже трицять бесідників, а між ними значне число католиків. Ліберальна печать, між нею й Corriere della Sera виступає в обороні начерка і впевняє, що він не є уложений в радикальним дусі, позаяк опрацьовано єго за міністері Сониїна, а єго властивим справником є джіолітіянець Данео. Але Данео є приклонником малої ліво-ліберальної групи джіолітіянців. Велика часть сторонників Джіолітія держить одначе з католиками. Покаже ся отже, чи в парламенті більшість є по стороні лівиці, чи по стороні правиці. В кождім разі більшість за або проти удержавненя школи є дуже мала.

Просимо відховити перегляду.

Новинки

— Календар. В п'ятницю: руско-кат.: Леонтія; римо-кат.: Геобальда. — В суботу: руско-кат.: Юди ап.; римо-кат.: Посіщ. Пр. Д. М.

— Від адміністрації. На почтових опоясках нинішнього числа зазначаємо, кілько хто залагає з передплатою (по день 13. в. ст. липця с. р.), або поки сягає заплачена передплата. Просимо наших довжників вирівнати залежності, а всіх наших пов. передплатників просимо відновити передплату на другий піврік.

— Вчорашні заг. збори львівської „Просвіти“ скінчили ся, коротко сказавши, нічим. По цілоденних нарадах, які часами переходили в пристрасну полеміку, вибрано о 6. год. вечером комісію, яка має уложити новий начерк зміни статута з поминенем репрезентативної системи на зборах.

— З Товариства для розвою рускої штуки. Загальні збори сего товариства відбули ся дня 27. червця в мешканю „Львівської Русі“ при участі около 40 членів. Збори відкрив председатель Ради о. Николай Галаянт. По короткій промові председателя обяв провід зборів маляр Іван Труш. Звіт з діяльності товариства предложив іменем дирекції товариства п. Петро Сенюта; білянс і рахунки товариства реферував п. Бол. Кушвіренко. По обговореню білянсу і рахунків о. Олександром Стефановичем і по поясненях дирекції та по відчитаню п. М. Левицким протоколу комісії контрольної, на внесенє п. Ямницького збори затвердили рахунки і білянс. Потім вибрано членами надзираючої Ради пп.: д-ра Евгена Олесницького, Івана Труша, д-ра Евгена Озаркевича, о. Олександра Стефановича, різбаря Дмитра Стацишина, д-ра Володимира Охримовича, о. Теодозія Лежогубского маляра Петра Сенюту, о. Евгена Гузара, маляра Евгена Турбацького, д-ра Альфреда Говиковича і різбаря Петра Дубского. При послідній тоці порядку дневного, в дискусії над напрямом, в яким стварішенє повинно бути поведене, забирали голос пп. Максимович, о. Стефанович, Турбацький, Кузьмич і голова зборів маляр Труш. По вичерпаню порядку дневного голова подякував членам за численну участь і замкнув збори о год. пів до 9. вечером.

— Осторога. Часописи доносять, що якийсь Йосиф Ібераль в Новім Йорку, родом з Рогатина, допустив ся багато обманств на шкоду галицьких переселенців. Ібераль провадив адвокатску канцелярію на американський лад і посередничив при поручуванях єму емігрантам спадкових і сиротинських справах в Галичині. Листи дістає він тепер на адресу: Ізидор Герц, Banking House, 2 Carlisle str. New York. Сей Герц є покутним писаром згід темної звізди. Ібераль продав вже свою канцелярію Олександрови Борисови. Перед Іберальом остерігає ся людей, а передовсім адвокатів і нотарів, які передтим несвідомо помагали єму в обманьчих маніпуляціях.

— Гради в Тернопільщині. Понад село Ігровицю і околицю в північній стороні тернопільського повіта перетягнула дня 27. червця велика буря з градом. Градові кулі були величини курячих яєць і падали коло півтретя мінуты. Потім град причинив ся. По двох годинах падав град ще раз, але вже не такий великий. На полях всьо

знищене. Худоба заскочена на пасовищах аж попухла від битя граду.

— Чи є де рускі бурси для учительських кандидатів? З учительських кругів присилають нам до поміщення отсі замиски: Від кількох літ як повстали бурси чи то Руского Товариства педагогічного, чи яких інших товариств, читаємо в часописах конкурси на прийняте до бурс учеників тільки шкіл середних або по крайній мірі зі шкіл народних а дуже рідко чуємо про прийняте до бурс кандидатів учительських семінарий. Чи може сї хлопці є виключені від наших бурс, чи може се материял, який не надає ся до бурс? А тимчасом повстають попри семінарії різні польські учительські інтернати, яких управа не тільки, що бере за кожного питомця стипендію місячно по 20 К, не тільки, що бере з краєвих фондів окремо грубі субвенції, та ще жадає і бере від кожного питомця по 10 до 20 К місячної платні. Є засада в тих інтернатах, щоби пустити людем блахмана, немов ті інтернати є утраквістичні, то приймають до сегож інтернату 1% Русинів і під сим зглядом говорять, що они стремлять до рівноправности. Нехай хто небудь запитає такого кандидата інтерніста, Русина, як з ним поведуть ся єго товариші і цілий заряд, наколи він хоч раз до когось на улиці заговорить по руски? — Отже нехай застановлять ся наші бурсові комітети, чи не належалоб бодай одного кандидата прийняти на пробу до бурси рускої, нехайби він хоч в бурсі учув руске слово, з яким і так в семінариях обходять ся по мацшиному. При тим повинна успішність наша звернути увагу і на сю справу, що рікрічно приймають до учительських семінарий щораз то менше Русинів кандидатів, отже і ряди самих учителів Русинів проріджують ся. І сій справі належало би у відповідній спосіб зарадити.

— Студентські демонстрації в Чернівцях. Волоські студенти за се, що українські академики зробили демонстрацію кацапам, збирались через кілька разів під „Народним Домом“ і хотіли бити вікна, але поліція все їх розганяла. Тоді волоські студенти стали нападати на поодиноких укр. студентів на університеті, або гонили за ними навіть по улицах міста з палками. У відповідь на то рускі академики зібрались в неділю в „Народнім Домі“ у великім числі і рушили відси поважним демонстраційним походом на місто, щоби показати волоській дичі свою силу. Похід студентський станув на Павській улиці під російським консулятом і тут відспівано „Не пора“. Відси з піснею „Ще не вмерла“ рушив похід у місто на ринок. Тут хотіли студенти устроїти демонстрацію перед волоским народним домом, але поліція не допустила до сего. Тоді студенти удались знов під російський консулят, а устроївши тут демонстрацію, вернули знов на ринок, де розійшлись спокійно. На другий день пішла чутка, що черновецькі Волохи спровадили собі на поміч пів сотні волоських студентів з Румунії бити руских академиків. Крім того кацапи спровадили собі з Галичини також кільканадцять хуліганів. Бійка мала розпочати ся на університеті. Супроти того рускі студенти поспішили на університет у великім числі, але Волохи не мали відваги нападати на них. В понеділок рускі студенти знов відбули поважний демонстраційний похід. А коли Волохи стали стягати до себе всяку чорносотенну зволоч, дирекція поліції віввала їх ватажків і загрозила строгими карами, наколи они не занехають дальших авантур. Се мало добрий наслідок, бо Волохи перестали волочитись ватагами по місті.

— Іспит зрілости в ц. к. учительській семінарії в Станіславові приватисток відбув ся під проводом радника Двора Ол. Барвіньського від 17. до 30. мая. До іспиту приступили 52 приватистки. Сьвідочтво зрілости одержало 20 з викладним язиком польським, 9 з руским і польським, репробовано на рік 7, а до поправного іспиту з одного предмету по феріях призначено 15. Відступила одна. Сьвідочтво зрілости одержали: Ананевич Огиля (п.), Блоньска Антонина (р. п.), Горецька Янина (п.), Вебер Стефанія (п.), Гофман Станіслава (п.), Друлиньска Марія (п.), Здановска Марія (п.), Зарваніцер Пая (п.), Кастанович Марія (п.), Клодницька Теодора (р. п.), Кукурба Анна (р. п.), Курпая Олена (р. п.), Марковска Неоніла (р. п.), Мареш Марія (п.), Масяк Іванна (р. п.), Найлінгер Софія (п.), Ольга Маркила (п.), Пляцер Гізеля (п.), Сянкевич Каміля (п.), Скарбовска Феліція (п.), Шкочилас Броніслава (п.), Сисак Софія (п.), Штайнбах Аталія (п.), Ямрози Стефанія (п.), Ясиньска Камілія (п.), Юнгфрав Отилія (п.). Крім того признано тимчас. учительці Плахецькій Маріяні руску викладну мову.

— Сільська вистава „Сьвітвий Зірниця“ пишуть з села Печери, брацлавского повіту: Недавно завідувачий читальнею „Просвіти“ і д-ій П. Різенко спорядили в селянській клуні аматорське представленє Виставляли „Борці за мрію“ Тогобочного. Народу було багато. Всім дуже вповодобав ся театр і просили іще раз єго спорядити. На сцені виступали аматори-селяни, котрі дуже гарно вивчили свої ролі. Тепер готують другу штуку: „Повернув ся з Сибіру“ Яновської.

— **Кілько грошей є на світі?** Зовсім точно подати суму грошей, яка кожної днини вандрує світами в мішках та скриньках, або стоїть захована в огнетревалих касах, майже не можливо, за те можемо подати, як багаті деякі держави на биті монети. Ось з кінцем 1906 року було в Австрії 883 мільонів в золотих монетах, 209 мільонів в сріблї а 62 мільонів в бронзі і нікелі. В Німеччині було 4.168 мільонів в золоті, 783 в сріблї а 92 міль. в дрібній монеті; в Зєдинених Державах Америки виносили сї суми вчислюванї в тїм самїм порядку 11.177 мільонів, 3.872 мільонів і 184 мільонів і в Англії 7.681 міль, 1071 міль і 48 міль; в Росії 8.647 міль, 1.306 міль, 65 міль; в Швайцарії 93 міль, 34 міль і 8 мільонів. (Всї ті суми подані в німецьких марках). Коли так счислити засібність якої небудь держави, то виходить велика сума, але як ту суму розділити по рівні на кожду голову, то багатство населєня вийде зовсім не значне. При тїм не треба забувати, що гроші не є розділені між людьми в рівній скількості, але накопичені здебільша у всіляких капіталїстів.

— **Спїлка сибїрських молочарських товариств** оголосила звіт за 1909 р., себто за другий рік свого естования. Дїяльність спїлки була така: Складалась она з 108 молочарських товариств („артелїв“). За рік від 12. жовтня 1908 р. до 16. жовтня 1909 р., спїлка приняла на продаж 190.689 пудів масла на суму 2.536.121 карб., причїм головну масу принятого масла приставили селянські товариства, й тїльки коло 10% усеї названої суми принято від сторонних молочарів. Пересїчно пуд принятого масла коштував 13, 16—13, 64 карб., Чистого прибутку від своїх операцій спїлка мала 5.464 карб., з яких 273 карб. відкладено до засновного капіталу, а решту подїлять між спїлковими товариствами.

З сего видно, що справа з сибїрським товариством молочарським стоїть досить добре. Селянські товариства не мають клопоту з продажу масла, бо се бере на себе спїлка. Остання знов таки не має тут зайвого клопоту, бо як видно зі звіту, майже все приставлене за рік масло продано по добрій цїні й з чималим прибутком. — Зовсім так само поводить ся нашому молочарському союзowi в Стрию. На недостатчу покупців масла не може жалувати ся, а ще нераз не стає єму товару, тїлько дїстає він замовлень.

Оповідки.

— **Важне для оо. катехитів.** Комітет основателїв „Товариства катехитів“ повідомляє отсим, що в днях, 6. і 7. вересня с. р. відбудуть ся духовні вправи для оо. катехитів в духовній семінарії в Перемишлї, а дня 8. вересня с. р. перші загальні збори того Товариства. О звільненє оо. катехитів від шкільних занять в тїм часї постарє ся комітет в Радї шкільній краєвій, котра повідомить о тїм дотичнї Дирекції. За комітет: *о. Евген Гузар.*

— **До Всєч. Духовенства і Брацтв.** Сим маємо честь повідомити Всєч. Духовенство і Братства, що наша свьяченича церковна торговля „Достава“ переняла на себе з днем 24. червня с. р. звїсний склад церковної утвари пок. Е. Спожарського. Сей склад тїшив ся від років у нашой публїки значною симпатїєю, а то і задля доброго імени свого пок. властителя і задля солїдності товарів; через те й поважна часть свьячеників, хоч були вашими прихильниками, заспокоювали вже традиційно, навіть по отворєню нашой інституції, тамже свої потреби церковні. Тепер оба зближені собі торги злучили ся в одно: а за сим, гадаємо, повинні злучитись з нами і ті круги свьячеників і брацтв, що були досї там звязані. Ми з свого боку розширюємо і доповняємо наш інтерес, відповідно до нової задачі: приєднали собі що визначнїших артистів (малярів, різьбярів, бронзівняків), вїшли в звязи з новими церковними європейськими фабриками, отворили власну велику робїтню риз, і будемо старати ся вдоволити під кожним зглядом нашу публїку. Наша свьяченича торговля поступила вже досї значно напевд. Та ми сподїваємось, що при загальнїм поперту духовенства она розвине ся ще красше — для добра наших церков і величї св. обряда. Так поручаємо нашу торговлю і на дальше солїдарнїй опїції Всєч. Собратїй. — Заразом звїщаємо, що висилаємо нашї церковні товари на зближаючий ся ярмарок в Улашківцях, а се з тою цїлю, щоби дати людям тамтїх сторїн легку можність пізнати і набути нашї утвари. Єслиж би дечого з наших утварів там не стало, просимо замовляти їх у нас безпосередно, а постараємо ся о скорє їх полагодженє. — Від дирекції „Достава“: *о. Ілля Кульчицький, о. Александер Стефанович, о. Іларій Паньківський.*

— **Позїр Чортківщина!** Дня 3. липця с. р. (в недїлю) відбуде ся в Чортковї торжество посвьяченє прапора „Сокола“ і здвиг Соколів Чортківщини. Програма: о 9. год. збірка Соколів в

„Народнїм Домі; о 10. год. похід Соколів до церкви на Вигнанцї; 11—1. год. Служба Божа і посвьяченє прапора; о 1. год. похід Соколів до „Народного Дому“; о год. 3. по полудни на громадській площї під Стїнкою в Старім Чортковї великий народний фестин сполучений з фантавою льотерїєю. Забави, вправи руханковї Соколів, штучні огні і т. п. Гаразд! — *Комітет.*

Наука, штука і література.

— **Нові пєси.** У Кївї друкують ся і вийдуть незабаром (в 1 книжцї) пєси С. Ніколаєва: „Артист“ — жарт на 1 дїю і „Вавилон в Лїсянцї“ комедия на 4 дїї а 5 картин.

Телеграми

з дня 30. червця.

Мадрид. Правительство приказало з а м к н у т и 250 м о н а с т и р і в. Побоюють ся кровавих розрухів.

Сєгєдін. З нагоди 80-их роковин цїсарєких уродин маїстрат м. Сєгєдіна ухвалив виставити памятник цїсаря і на ту цїль призначив від себе 100.000 К.

Вїдєнь. Укр. клуб предложить завтра вєсєне в шкільній справі, яким визнає ся правительство, щоби приступило до закладаня шкїл для тих народностей, які їх не мають, а се по 1-класовій народній школї на 800 душ населєня, по одній середній школї на 200.000 душ, а по 1 унїверситетї на 3 мільони населєня.

Прага. Nar. Listy пишуть, що єсли італїйський правничий видїл не буде ухвалений парламентарною дорогою, то правительство введе єго в жите розпорядком, бо дійсно він вже є в Інсбруцї а розходить ся лише о єго перенєсенє.

Лекцію на селї прийме приватний інструктор, Степан Біляк, студент прав, Львів, ул. Льва Сапїги ч. 85.

Colosseum
в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 16. до 30. червця 1910.

Найгарнїша сензация.

Щоденно о 8. год. вечер представлєнє: В недїлі і свята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представлєнє. Бїєти вчаснїше можна набути в конторї Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

B. HERDER FERLAG, WIEN I, WOLLZEILE 33:

— **Der Sozialismus.** Eine Untersuchung seiner Grundlagen und seiner Durchführbarkeit. M. 3'60; geb. in Leinw. M., 4'30. (K. 4'32, geb. im Leinw. K 5'16).

— **Egger Augustinus.** Der Klerus und die Alkoholfrage. Auflage 4. K —'48.

— **Ehrle Franz, S. J., Beiträge zur Geschichte und Reform der Armenpflege.** K 2'16.

— **Meyer Theodor, S. J., Die christlichethischen Socialprinzipien und die Arbeiterfrage.** 4. Aufl. K 1'56.

— **Lehmkuhl Augustin, S. J., Arbeitsverlag und Streik.** 4. Aufl. K —'72.

— **Lehmkuhl Augustin, S. J., Die soziale Not und der kirchliche Einfluss.** 4. Auflage K —'96.

— **Das Privateigentum als soziale Institution.** 2. Aufl. K 2'16.

— **Cathrein Viktor, S. J., Die Frauenfrage.** 3. Aufl. K 2'88. geb. in Leinw. K 3'48.

— **Das Paradies der Sozialdemokratie,** so wie es wirklich sein würde. Nach sozialdemokratischen Schriften für alle besonnenen Arbeiter dargestellt. 6. Aufl. K —'24.

Телєфон 788. — Конто щадницї почтової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечєнь

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дїм).

приймає обезпечєня будинків, збїжа і знярядїв господарєких, від шкїд огневих під корисними услїями,

числить умїркованї премїї за обезпечєня,

лїквідує шкоди безпроволочно по пожарї,

удїляє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

За рік 1909 припадає на користь членів зворот 10^{0/0}.

Полїси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицка Каса Ощадности, Руска Щадниця і инші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на жите в Товариствї взаїмних обезпечєнь в Краковї. Інформації до обезпечєнь удїляють агенції „Дністра“.

Зголєшеня письмєнних господарїв о агенцію приймають ся тїлько з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1909 виносять: Фонд резервовий і резерва премїй К 2,146.977—; инші фонди К 594.647—; разом К 2,781.624—

Канцєлярї Товариства отворєні для сторїн від год. 8—2.

Розклад зєлїзничих поїздїв

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5 50	8 55	1 30	5 45	10 05
Кракова	7 27	10 10	1 15 B	8 40	2 30
Тарнова	—	—	1 05	—	—
Підволочиск	7 20	12 00	2 15	5 40	10 30
Черновець	8 05	—	2 05	5 53	9 30
Черновець	—	—	—	6 35	12 20
Станиславова	5 45	—	—	—	—
Коломиї	—	10 21	—	—	—
Ходорова	5 15 Г	—	—	—	—
Стрия	7 28	11 45	4 25	7 41	11 02
Самбора	8 00	9 58	2 00	—	9 00
Рави рускої	7 32	12 00	—	8 00	—
Яворова	8 15	—	5 00	—	—
Брухович	7 32	1 05 Л	1 13 B	8 00	9 25 B
Брухович	7 49 K	1 20	4 10 B	3 26 K	—
Підгаєць	—	11 15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12 10
Янова	8 15	1 10 K	5 00	9 26 K	10 07 K
Любїня	8 00	9 38	2 00	9 00	11 40 P
На Підзамче з:					
Підволочиск	7 01	11 40	2 00	5 17	10 13
Бродів	7 01	—	2 00	5 17	10 12
Підгаєць	—	10 54	—	9 44	—
Винник	7 26	—	—	6 29	11 55 A
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10 3	—	9 28	—
Винник	7 10	—	—	6 13	11 39 A
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	4 55	8 25	3 15	6 55	11 15
Кракова	6 04	8 40	3 55	7 45	12 45
Кракова	—	—	2 45	6 04	—
Мшани	—	—	3 30	5 41	—
Підволочиск	6 20	10 40	2 16	8 10	11 10
Черновець	6 10	9 35	—	—	10 26
Черновець	—	9 10	2 23	—	2 50
Станиславова	—	—	2 52	—	—
Коломиї	—	—	—	5 59	—
Ходорова	—	—	—	8 23 B	—
Стрия	7 30	10 15	1 45	6 50	11 25
Самбора	6 00	9 05	3 40	—	10 40
Рави рускої	7 34	—	2 30	7 10	11 35 B
Яворова	8 20	—	—	6 30	—
Брухович	6 13	10 05 Л	2 35 B	8 38 B	11 35 B
Брухович	7 34	12 25 B	4 24 B	7 10	—
Підгаєць	5 58	—	—	6 16	—
Янова	8 20	10 20 K	1 35 H	3 35	6 39 K
Любїня	6 50	9 05	2 15 P	3 40	10 40
З Підзамча до:					
Підволочиск	6 35	11 00	2 31	8 33	11 32
Бродів	6 35	11 00	2 31	8 33	—
Підгаєць	6 12	—	—	6 30	—
Винник	—	—	1 30	—	11 35 A
З Личакова до:					
Підгаєць	6 31	—	—	6 50	—
Винник	—	—	1 49	—	10 54

ЗАМІТКА: Поспїшні поїзди печатанї товєстим другом. — *) Лише в недїлі.

A = лише в середї і суботи. — B = від 15 6 до 30 9 щоденно; V = в день перед кождою недїлю і святами обох обрядїв. — Г = в день по кождїй недїлі і святаї обох обрядїв. — Д = від 19 6. до 11 9. в недїлі і рим-кат. свята. — З = від 1 6. до 30 9. щоденно. — K = від 1 5. до 30 9. щоденно. — Л = від 1 6 до 31 8 щоденно. — H = від 1 5. до 11 9. в недїлі і рим. кат. свята. — P = від 15 5. до 11 9. в недїлі і рим. кат. свята.